

Motion till riksdagen

1988/89:So615

av Berith Eriksson (vpk)

Daghem/deltidsgrupp med samiska som språk

Sedan några år erbjuds kommuner möjligheten att starta daghem/deltidsgrupp på samiska som språk, genom att statsbidrag för hemspråksträning utgår även om samiska inte är dagligt umgängesspråk i barnens hem.

Samerättsutredningen skall enligt direktiven bl a föreslå insatser för att stärka och bevara det samiska språket. Kommitténs arbete i denna del är inte slutförd.

Det samiska språkets ställning stärktes dock genom beslut av riksdagen i anledning av prop. 1976/77:80 om insatser för samerna. Departementschefen framhöll där att man i princip bör eftersträva inslag av samiskt språk och kultur på alla utbildningsnivåer och i den omfattning som motsvarar samernas berättigade önskemål.

Den viktigaste perioden vad gäller att tillägna sig sitt språk och kultur är förskoleåldern. I förskoleåldern läggs den språk- och kulturgrund som senare kunskaper skall bygga på.

Den svenska kolonisationen av sameland har inneburit att samerna i stor utsträckning har tvingats bort från sina näringar och utflyttat till andra delar av Sverige. Antalet samer i Sverige kan uppskattas till 15 000–20 000, medan den renskötande delen av folket är ca 2500. I städer som Stockholm och Göteborg finns i dag stora grupper av samer.

Rätten till hemspråksträning för samebarn gäller såvitt jag förstår även de barn som bor utanför det egentliga renskötseområdet. I Jokkmokks kommun har sameföräldrar krävt att ett daghem för deras barn inrättas, med samiska som språk. Jokkmokks kommun motsätter sig detta, och ärendet har nu varit uppe i kammarrätten. Kammarrättens uttalande var att kommunen inte har skyldighet att tillmötesgå kravet.

De svenska samerna är – till skillnad från vad som är fallet i Norge och Finland – i minoritet i alla kommuner i Sverige och kan således inte som folkgrupp få något avgörande inflytande på kommunala beslut. Därför räcker det inte enligt vår mening med ett erbjudande till kommunen genom statsbidrag. Regeringen måste ta ansvar för att intentionerna förverkligas i den samevänliga politik som lagts fast genom grundlagens bestämmelser i regeringsformen 1 kap. 2§ jämte motivuttalanden och riksdagsbeslutet 1977 med anledning av samepropositionen. Denna politik innebär långtgående förpliktelser mot samerna. Om man vill stärka samiskt språk och kultur, måste man ge samebarnen möjlighet och tillgång till sitt modersmål och sitt kulturarv. Det kan inte få vara upp till kommunerna att enväldigt bestämma detta.

Hemställan

Mot. 1988/89

So615

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär snara åtgärder, så att möjligheten för upprättande av enhetliga språkgrupper/modersmålsträning för samebarn kan förverkligas.

Stockholm 19 januari 1989

Berith Eriksson (vpk)